

APIBENDRINTOS NACIONALINĖS MOKSLO PROGRAMOS „SVEIKAS SENĖJIMAS“ TARPINĖS (2015-2018 M.) ATASKAITOS VERTINIMO IŠVADOS

Programos tikslas – kompleksinė Lietuvos visuomenės sveiko senėjimo biomedicinos ir socialinės medicinos klausimų analizė ir sprendimai, pasitelkiant mokslo ir technologijų plėtrą, fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatus. Programoje buvo suformuluoti uždaviniai, kuriais siekiama pagrįsti su senėjimu susijusių ligų gydymo, reabilitacijos ir ilgalaikės stebėsenos metodus, nustatyti kliniškai reikšmingus biožymenis, gauti fundamentinių žinių apie senėjimo molekulinis ir ląstelinius mechanizmus bei jų sąsajas su senėjimui būdingomis ligomis. Viso vykdyta 30 mokslinių projektų. Ataskaitoje pateikti pagrindiniai šių atskirų projektų rezultatai. Jie sugrupuoti pagal uždavinius. Vertinant visą ataskaitą išsiskiria platūs ir įvairiapusiai tyrimai apimantys įvairių ligų vystymosi rizikas, naujų diagnostikos įrankių kūrimą ir vystymą, gydymo metodų kūrimą bei įvairių technologijų vystymą, lemiančių orią senatvę. Daugelis rezultatų yra gauti tiriant klinikinius pavyzdžius ir klinikines problemas, išbandant prototipus klinikinėje erdvėje ir t.t. Tai žymiai pagerina programoje iškeltų uždavinių įgyvendinimo galimybes.

Tarpiniai programos vykdymo rezultatai publikacijų ir atliktų tyrimų duomenų požiūriu leidžia manyti, kad tikslas bus pasiektas ir uždaviniai bus įgyvendinti.

Tiek fundamentalūs (pvz. patologijų genetika, epigenetika), tiek ir taikomieji (pvz. klinikiniai darbai susiję su neinvazinių ir sumaniųjų technologijų taikymu) tyrimų rezultatai yra pagrįsti, patikimi, reikšmingi. Suformuluota 19 išvadų ir pateiktos 9 rekomendacijos. Tyrimų rezultatai inovatyvūs. Ataskaitoje rezultatai sugrupuoti pagal 3 iškeltus uždavinius. Vykdam šiuos uždavinius 2015 -2019 m laikotarpyje paskelbta 82 *Clarivate Analytics WoS* publikacijos, 20 kitų publikacijų, viena monografija, parengti 7 patentai, įdiegta 9 inovatyvūs metodai. Visa tai rodo kad pasiekti reikšmingi ir svarbūs rezultatai.

Apie programą jos vykdymo pradžioje skelbta *lmt.lt* svetainėje. 2016 m. programa pristatyta „Share“ konferencijoje. Informacija apie susitikimą buvo plačiai atspindėta žiniasklaidoje. Programos vykdymo metu pasiekti rezultatai pristatyti 134 konferencijose. Programos rezultatai taip pat plačiai viešinti naudojant nuolat veikiančias svetaines, informavimo ir žiniasklaidos priemonių (*lrytas.lt, delfi.lt, kaunodiena.lt, bernardinai.lt* ir kt.) svetainėse. Taip pat tyrimų rezultatai ir bendrai tyrimų kryptys pristatytos televizijos ir radijo mokslo populiarinimo laidose „Mokslo ekspresas“, mokslo festivalyje „Erdvėlaivis Žemė“. Planuota ne mažiau 40 straipsnių specialistams ir visuomenei, atspausdinti 28. Šia prasme programos viešinimo galėjo būti ir daugiau. Tačiau visumoje programos rezultatų sklaidą galima vertinti kaip pakankamai gerą. Pakankamai didelė dalis gautų rezultatų leidžia toliau vystyti jų pritaikymą įvairiose sveikatos srityse. Taigi, rezultatų pritaikomumas yra tikėtinas.

Programos įgyvendinimą siūloma tęsti.